

Bank Spółdzielczy w Wieleniu
Spółdzielcza Grupa Bankowa

UJAWNIEŃ INFORMACJI

***w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego
w Wieleniu wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.***

Wielen, maj 2017 r.

SPIS TREŚCI

- 1. Wprowadzenie**
- 1.1. Informacje o Banku**
- 2. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – Rozporządzenia CRR art. 435**
- 2.1. Strategie i procesy zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka**
- 2.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem**
- 2.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka**
- 2.4. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka**
- 2.5. Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem**
- 2.6. Oświadczenie na temat ogólnego profilu ryzyka**
- 3. Informacje w odniesieniu do systemu zarządzania**
- 4. Fundusze własne – Rozporządzenia CRR art. 437**
- 5. Wymogi kapitałowe – Rozporządzenia CRR art. 438**
- 5.1 Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań**
- 6. Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta – Rozporządzenie CRR art. 439**
- 7. Bufory kapitałowe - Rozporządzenia CRR art. 440**
- 8. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego - Rozporządzenia CRR art. 442**
- 9. Ryzyko operacyjne - Rozporządzenia CRR art. 446**
- 10. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (art. 447 CRR)**
- 11. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (art.448 CRR)**
- 12. Polityka w zakresie wynagrodzeń – Rozporządzenia CRR art. 450**
- 13. Dźwignia finansowa – Rozporządzenia CRR art. 451**
- 14. Ryzyko płynności (Rekomendacja P)**
- 15. Opis systemu kontroli wewnętrznej**
- 16. Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe**

1. Wprowadzenie

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w *Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych* (zwanego dalej *Rozporządzeniem CRR*) dokonuje, w niniejszym dokumencie zwanym dalej *Ujawnieniem*, ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału.
2. Niniejsze *Ujawnienie* obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111a ust. 4 ustawy *Prawo bankowe*.
3. Bank w zakresie niniejszego *Ujawnienia*:
  - 1) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych;
  - 2) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
4. Bank informuje, że niniejsze *Ujawnienie* obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w *Części Ósmej Rozporządzenia CRR*. Z zastrzeżeniem art. 434 ust. 2 *Rozporządzenia CRR*, ujawnienia informacji dokonane przez Bank w celu spełnienia wymogów określonych w przepisach o rachunkowości uznaje się za spełniające wymogi *Części Ósmej Rozporządzenia CRR*.
5. Informacje ujawniane w niniejszym dokumencie zaprezentowano według stanu nadziej 31.12.2016 r.
6. Dane liczbowe prezentowane są w złotych, a ewentualne różnice w sumach i udziałach mogą wynikać z zaokrągleń kwot do pełnych złotych oraz zaokrągleń udziałów procentowych do dwóch miejsc dziesiętnych.

1.1. Informacje o Banku

Bank Spółdzielczy w Wieleniu prowadzi swą działalność od 1901 r. Jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS **0000115545**. Jednostce nadano numer statystyczny REGON: **000504960** oraz NIP: **763-000-63-21**.

Bank Spółdzielczy w Wieleniu jest bankiem detalicznym, z polskim kapitałem i o polskim charakterze prowadzącym swoją działalność na podstawie:

- *Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. Nr 119, poz.1252 z późn.zm.),*
- *Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. „Prawo bankowe” (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn.zm.),*

- *Ustawy z dnia 16 września 1982 r. „Prawo spółdzielcze” (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz.1848 z póź.zm.), innych ustaw oraz na podstawie Statutu Banku.*

Bank Spółdzielczy w Wieleniu jest zrzeszony w SGB-Banku S.A. w Poznaniu oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Bank, w ramach posiadanych uprawnień i zezwoleń, prowadzi działalność na terenie powiatów: czarnkowsko-trzcianeckiego i wałeckiego. Bank działa również na terenie powiatów ościennych.

Aktualnie Bank Spółdzielczy w Wieleniu posiada cztery placówki:

- Centrala Banku Spółdzielczego z siedzibą w Wieleniu,
- Oddział Banku Spółdzielczego w Wieleniu z siedzibą w Tucznie,
- Punkt kasowy Spółdzielczego w Wieleniu z siedzibą w Drawsku,
- Agencja nr 1 z siedzibą w Rosku.

2. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – (art. 435 CRR)

Bank, zgodnie z przepisami *ustawy Prawo bankowe*, posiada system zarządzania na który składają się system zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityka wynagrodzeń.

2.1. Strategię i procesy zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i sposób ich realizacji Bank określił w „*Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Wieleniu*”.

Strategia zarządzania ryzykiem określa:

- strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem,
- zadania organów Banku, Komitetów, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób w procesie zarządzania ryzykiem,
- schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem w Banku,
- cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku,
- generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka – apetyt na ryzyko,
- organizację systemu informacji zarządczej.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywanie działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

W celu przeprowadzania powyższych procesów, realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

- procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
- identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
- system limitów ograniczających ryzyko;

- system informacji zarządczej;
- odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Jako ryzyka istotne Bank uznaje te rodzaje ryzyka, które:

- są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego – kryterium jakościowe;
- zostały wymienione w *Dyrektywie CRD IV*, w szczególności w art. 79, 81, 83, 84, 85 i 86 – kryterium jakościowe;
- w ocenie Banku mogą w znaczący sposób wpłynąć na zysk lub kapitał dostępny Banku – kryterium ilościowe.

Do rodzajów ryzyk uznanych za istotne, Bank zalicza:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko koncentracji,
- ryzyko płynności,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko braku zgodności.

Procedury zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa, przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych.

Ryzyko kredytowe, w tym koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od **2,5%**.
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej **30%**.
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;

- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie **60%** ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie;
- 2) ograniczenie kredytowania klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby **10%** uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od **2,5%** całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do **85%** ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza:
  - a) 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - b) 65% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - c) wskaźniki wymienione w lit. a-b mogą ulec:
    - podwyższeniu o 5 p.p - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska i miasto do 5 tys. mieszkańców ,
    - obniżeniu o 5 p.p - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 5 tys. mieszkańców,
    - pozostają bez zmian – w pozostałych przypadkach;

- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) **80%** - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, komercyjnych w tym na gruntach rolnych;
  - b) **60%** - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej dla **pożyczek hipotecznych** ;
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych, nieruchomości mieszkalnych , stosowanie maksymalnego okresu kredytowania **30** lat;
- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od **2,5%** całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do **12%** ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych do **7** lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:
  - a) 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - b) 65% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - d) wskaźniki wymienione w lit. a-b mogą ulec:
    - podwyższeniu o 5 p.p - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska i miasto do 5 tys. mieszkańców ,
    - obniżeniu o 5 p.p - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 5 tys. mieszkańców,
    - pozostają bez zmian – w pozostałych przypadkach.

Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;

- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwałe przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;

- 8) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów lub dużych depozytów w bazie depozytowej;
- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie;
- 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 2) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie **2%** sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów poza odsetkowych.

Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe obejmują:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie **13,255 %**
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie **10,25 %**,
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie **5,75 %**,
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie **43%** i tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie **18,60%**;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił co najmniej 90% funduszy Tier I;

- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5 % funduszu udziałowego, zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5 % funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum **90%** nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum **0,5%** sumy bilansowej Banku;
- 11) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności oznacza:

- 1) efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 2) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 3) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 4) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

2.2 Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ALCO;
- 4) wyznaczone osoby w Banku odpowiedzialne za:
  - a) sprawozdawczość dla odbiorców zewnętrznych,
  - b) zarządzanie nadwyżką środków,
  - c) sprzedaż kredytów,
  - d) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji,
  - e) pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego- stanowisko ds. analiz ryzyka, stanowisko ds. monitoringu, restrukturyzacji i windykacji , stanowisko zgodności i kontroli wewnętrznej ;
  - f) ABI,

Członkiem Zarządu nadzorującym zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku jest Prezes Zarządu .

Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:

- a) szacowania kapitału wewnętrznego,
- b) planowania i zarządzania kapitałowego;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
- 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
- 6) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd:

- 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnienia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;

- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w niniejszej strategii oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku.

Komitet - Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ALCO realizuje zadania opisane w regulaminie funkcjonowania komitetu.

Wyznaczone osoby w Banku uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku i kartach zadań oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

2.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka. W przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.

Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.

Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku. Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą Banku;
- 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Z zachowaniem limitów określonych w *ustawie Prawo bankowe* oraz limitów ustalonych w Systemie Ochrony SGB, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań wg kryteriów uwzględniających specyfikę ich działania.

Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
- 2) profilu ryzyka;
- 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
- 4) wyników testów warunków skrajnych;
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura. Ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.

2.4. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka

Bank wprowadził odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwości monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku oraz do poziomu limitów ustalonych w Systemie Ochrony SGB. Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe oraz limitów ustalonych w Systemie Ochrony SGB, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności.

Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, określają warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych; Bank może określić limity dla których przekroczenie jest niedopuszczalne.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

2.5. Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, o którym mowa w art. 453 ust. 1 lit. e) *Rozporządzenia CRR*, zawarte jest w *Załączniku nr 1* do niniejszej *Informacji*.

2.6. Oświadczenie Zarządu na temat ogólnego profilu ryzyka

Oświadczenie na temat ryzyka, zgodne z wymogami art. 435 ust 1. Lit. f) *Rozporządzenia CRR*, w którym omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarte jest w *Załączniku nr 2* do niniejszej *Informacji*.

3. Informacje w odniesieniu do systemu zarządzania

W zakresie art. 435 ust. 2. Bank informuje, że:

- 1) Zarówno Prezes Zarządu jak i pozostali Członkowie Zarządu Banku nie zajmują stanowisk dyrektorskich poza Bankiem.
- 2) Członków Zarządu Banku powołuje, zgodnie z przepisami prawa, Rada Nadzorcza Banku, działając według *Regulaminu działania Rady Nadzorczej*, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza Banku zgodnie z *Procedurą oceny kwalifikacji członków Zarządu oraz Zarządu BS*.
- 3) Członków Rady Nadzorczej Banku powołuje Zebranie Przedstawicieli, zgodnie z *Regulaminem przeprowadzania wyborów do Rady Nadzorczej*, biorąc pod uwagę

kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej Banku dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Procedurą oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej i Rady Nadzorczej BS*.

- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy komitetu ds. ryzyka ani komitetu ds. wynagrodzeń (zgodnie z art. 9cb ustawy *Prawo bankowe* i art. 435 ust. 2 lit d) *Rozporządzenia CRR*).

Funkcjonuje natomiast Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który w 2016 roku odbył 13 posiedzeń.

- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka, kierowanej do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany i objęty Systemem Informacji Zarządczej definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

4. Fundusze własne – (art. 437 CRR)

Bank Spółdzielczy w Wieleniu definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności z postanowieniami *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r.* w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczania instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV).

Fundusze własne Banku obejmują tylko kapitał Tier I, w skład którego wchodzi :

1. Kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
  - a) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów okresu przejściowego - uznanie funduszu udziałowego wg stanu na 31.12.2011 r. z uwzględnieniem stopniowej amortyzacji, która w 2016 r. wynosiła 10 %,
  - b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
  - c) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
  - d) w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów:
    - fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
    - kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”,
  - e) kapitał rezerwowy,
  - f) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej,

- g) w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I:
- (ze znakiem minus) określoną wartość procentową (40%) funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego
  - (ze znakiem minus - co oznacza, że Bank usuwa z funduszy) określoną wartość procentową (60%) zysków z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”,
  - (ze znakiem plus - co oznacza, że Bank uwzględnia w funduszach) określoną wartość procentową strat (60%) z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;

2. Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:

- a) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
- b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I,
- c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
- d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
- e) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu;

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów funduszy własnych wg stanu na 31.12.2016 r. w walucie PLN zawiera poniższa tabela:

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	31.603,-	Art. 26 ust. 1
1a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	78.000,-	Art. 26 ust. 1 lit. f)
1b	Kapitał rezerwowy	9.039.968,-	
2	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	354.078,-	Art. 486 ust. 2
3	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	9.503.649,-	
4	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-	Art. 36 ust.1 lit.b) Art. 37, art. 472 ust. 4
5	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468		

	W tym: 40 % filtr dla niezrealizowanego zysku I	- 12.641,-	Art. 468
6	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	0,-	Art. 36 ust. 1 lit. j)
7	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	0,-	
8	Kapitał podstawowy Tier I	9.491.008,-	
9	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
9a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,-	Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
10	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0,-	
11	Kapitał dodatkowy Tier I	0,-	
12	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	9.491.008,-	
13	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I)	9.491.008,-	
14	Aktywa ważone ryzykiem razem	29.916.195,-	
15	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	26,31 %	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
16	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	26,31 %	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
17	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	26,31 %	Art. 92 ust. 2 lit. c)
18	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	5,75 %	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130
19	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25 %	
20	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0 %	

21	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	0 %	
21a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0 %	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131
22	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,56 %	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128
23	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	354.078,-	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
24	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5

5. Wymogi kapitałowe – (art. 438 CRR)

5.1 Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.

Bank Spółdzielczy w Wieleniu oblicza kapitał wewnętrzny na poszczególne rodzaje ryzyka uznanego za istotne, a w szczególności na:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko koncentracji
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 5) ryzyko płynności;
- 6) ryzyko kapitałowe.

Uznane za istotne ryzyko braku zgodności Bank pokrywa kapitałem wewnętrznym obliczonym dla ryzyka operacyjnego.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są rozwiązania oparte o kapitał regulacyjny, wynikające z zasad określonych w *Rozporządzeniu CRR*.

Na dzień 31.12.2016 r. Bank w kalkulacji kapitału regulacyjnego uwzględniał łączną kwotę ekspozycji na ryzyko obejmującą:

- ekspozycję na ryzyko kredytowe według metody standardowej;
- ekspozycję na ryzyko operacyjne według metody wskaźnika bazowego.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem z uwzględnieniem współczynnik wsparcia, o którym mowa w art. 501 CRR.

Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (z wyłączeniem ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania), Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Natomiast łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne jest równa wymogowi w zakresie funduszy własnych dla ryzyka operacyjnego przemnożonemu przez 12,5 i wynosiła 6.157.425.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8 % ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia (MŚP) dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na 31.12.2016 r.

KLASA EKSPOZYCJI	8% Kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,00
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1.159.471,84
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	7.045,27
Ekspozycje wobec instytucji,	55.052,73
Ekspozycje kapitałowe	858.111,65
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6.316.265,95
Ekspozycje detaliczne	5.175.957,97
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	14.088.389,92
Ekspozycje, których nie dotyczy wykonanie zobowiązania	200.270,78
Inne ekspozycje: Pozostałe	1.827.135,21
Ekspozycje pozabilansowe	228.494,00
RAZEM	29.916.195,32

Na dzień 31.12.2016 r. wymóg z tytułu ryzyka kredytowego wynosił 2.393.296 PLN, natomiast z tytułu ryzyka operacyjnego wymóg wyniósł 492.594 PLN.

Przy obliczaniu kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka przyjęto następujące założenia:

- 1) dodatkowe wymogi w zakresie kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka są obliczane jako koszt lub utracony przychód (za wyjątkiem ryzyka koncentracji), który może się pojawić w wyniku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej;
- 2) koszt lub utracony przychód, o którym mowa w pkt 1, obliczany jest na podstawie testów warunków skrajnych, które Bank przeprowadza dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne;
- 3) część lub całość kwoty, o której mowa w pkt 2, Bank może zabezpieczyć z wyniku finansowego zaplanowanego na dany rok obrotowy;
- 4) poziom akceptowalnej straty lub utraconego przychodu Bank wyznacza (jako procent funduszy własnych Banku) w oparciu o następujące przesłanki:
  - wysokość planowanego wyniku finansowego na rok obrotowy,
  - poziom współczynnika wypłacalności,
  - plany kapitałowe.

Dodatkowym wymogiem kapitałowym dla poszczególnych rodzajów ryzyka, za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego, jest kwota o jaką suma wyników testów warunków skrajnych przekroczy akceptowalny poziom ryzyka, który w roku 2016 wynosił 3% funduszy własnych.

Alokacja funduszy własnych Banku na poszczególne rodzaje ryzyka odbywa się zgodnie

z zasadami CRD IV/CRR oraz wewnętrznymi przepisami Banku m.in. procesem oceny adekwatności kapitałowej.

Na rok 2016 Bank przyjął następujące maksymalne poziomy poszczególnych istotnych rodzajów ryzyka bankowego, wyrażone wielkością alokowanych funduszy własnych – limity alokacji kapitału:

- na ryzyko kredytowe **40 %** funduszy własnych, z podziałem na:
  - regulacyjny wymóg kapitałowy **40 %**,
- na ryzyko operacyjne **7 %** funduszy własnych, z podziałem na:
  - regulacyjny wymóg kapitałowy **7 %**,
- na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej **7 %** funduszy własnych.

W limitach alokacji kapitału Bank nie wymienia limitu na ryzyko braku zgodności, pomimo uznania tego ryzyka za istotne, ze względu na fakt, iż ryzyko braku zgodności jest pokryte przede wszystkim regulacyjnym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne.

Poniższa tabela przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka w tys.zł. wg stanu na 31.12.2016 r.

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wewnętrzny wymóg kapitałowy</i>	<i>Alokacja kapitału regulacyjnego</i>	<i>Alokacja dodatkowego wymogu kapitałowego</i>
Ryzyko kredytowe	2 393	2 393	0
Ryzyko operacyjne	493	493	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym:	0	x	0
koncentracja dużych zaangażowań	0	x	0
koncentracja w ten sam sektor gospodarczy	0	x	0
koncentracja w ten sam region geograficzny	0	x	0
koncentracja w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczeń	0	x	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	694	x	694
Ryzyko płynności	0	x	0
Ryzyko kapitałowe	0	x	0
Kapitał regulacyjny		2 886	
Kapitał wewnętrzny		3 580	
Współczynnik wypłacalności	26,31		
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	21,21		

Powyższe wyliczenia przeprowadzone zostały w oparciu o „Zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Wieleniu” oraz „Zasady szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Wieleniu”.

Na dzień 31.12.2016 r. łączna wartość oszacowanych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka stanowiła 3.580 tys.zł. i była wynikiem ryzyka ponoszonego przez Bank.

6. Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta (art.439 CRR)

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Bank nie posiadał ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.

7. Bufory kapitałowe (art.440 CRR)

Poniższa Tabela przedstawia ujawnienia w zakresie bufora antycyklicznego na 31.12.2016 r.

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	36.073.620 zł.
Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0 %
Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym Bank nie ma obowiązku wyliczania bufora antycyklicznego oraz bufora ryzyka systemowego, natomiast wyznacza poziom bufora zabezpieczającego.

8. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (art.442 CRR)

Ryzyko kredytowe Bank definiuje jako niebezpieczeństwo niespłacenia w terminie przez dłużnika, zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami i prowizjami oraz innymi opłatami, ale również jako spadek wartości innych pozycji aktywów na skutek pogorszenia się wiarygodności dłużnika tym samym na ryzyko kredytowe narażone są wszystkie pozycje aktywów banku, zagrożone utratą wartości.

W celu zapewnienia odpowiedniego profilu ryzyka Banku i jakości aktywów kredytowych Bank zarządza:

- ryzykiem kredytowym,
- ryzykiem koncentracji,
- ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka.

Za obszar ryzyka kredytowego w banku odpowiadają:

- w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem kredytowym - Prezes Zarządu,
- w zakresie zarządzania nad ryzykiem kredytowym - członek Zarządu.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku uczestniczy Rada Nadzorcza, która nadzoruje wszystkie aspekty polityki Banku.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w dwóch aspektach:

- ryzyka pojedynczej transakcji,
- ryzyka portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od kwoty kredytu i prawdopodobieństwa braku jego spłaty, na proces zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji składa się:

- 1) w ramach operacyjnego zarządzania ryzykiem (identyfikacji ryzyka w związku z udzieleniem kredytu):
  - a) pozyskanie klienta i zgromadzenie dokumentacji do wniosku kredytowego,
  - b) ocena zdolności kredytowej i jakości zaproponowanego zabezpieczenia oraz wydanie propozycji podjęcia decyzji kredytowej,
  - c) podjęcie decyzji kredytowej, zawarcie umowy i uruchomienie kredytu;
- 2) w ramach pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego:
  - a) badanie terminowości spłat zaangażowań klientów wobec Banku,
  - b) ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami,
  - c) wycena ekspozycji kredytowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków poprzez utworzenie rezerw celowych dla ekspozycji zaliczonych do wyższej niż „normalna” kategorii ryzyka,
  - d) badanie przestrzegania limitów jednostkowych na ekspozycje kredytowe;
- 3) ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
- 4) w ramach funkcjonowania mechanizmów kontrolnych Bank:
  - a) stosuje standardy kredytowe przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,
  - b) ogranicza wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań
  - c) stosuje odpowiedni podział kompetencji w podejmowaniu decyzji kredytowych.

I. Definicje należności przeterminowanych i zagrożonych stosowane dla celów rachunkowości

Ekspozycje przeterminowane – ekspozycja, której przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza , w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 zł , zaś w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 zł.

Ekspozycje zagrożone – ekspozycje zaklasyfikowane do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” oraz „stracone”.

Ekspozycje te obejmują:

- 1) - „poniżej standardu” – obejmująca ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy,
- 2) „wątpliwe” – obejmująca ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy i nie przekracza 12 miesięcy,
- 3) „stracone” – obejmująca:
  - a) ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 12 miesięcy,

- b) ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- c) ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego,
- d) ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony,
- e) ekspozycje kredytowe od klientów, którzy pozostają bez stałego źródła dochodu przez okres dłuższy niż 18 miesięcy.
- f) sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika.

II. Wartość ekspozycji kredytowych w Banku korygowana jest o naliczone rezerwy celowe i efektywną stopę procentową (ESP)

Rezerwy celowe są to odpisy równoważące skutki ryzyka w działalności Banku i są tworzone na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Efektywna stopa procentowa uwzględnia wszystkie elementy wpływające na koszt kredytu.

Jest to stopa, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności kredytu. ESP obliczana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami w Banku.

Korekta wartości (ESP) wg stanu na dzień 31.12.2016r.	516.883,88 zł.
---	----------------

III. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe

Łączna kwota ekspozycji wg oceny bilansowej wg stanu na dzień 31.12.2016r.	77.290.202,51 zł
Łączna średnia kwota ekspozycji w okresie od grudnia 2015 r. do grudnia 2016 r. w podziale na następujące klasy ryzyka:	72.578.831,09 zł
- ekspozycje rządowe i banki centralne	313.048,09 zł
- ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych	6.116.979,51 zł
- ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	12.593,54 zł
- ekspozycje bankowe: instytucje i banki	31.702.065,62 zł
- ekspozycje kapitałowe	858.959,52 zł
- ekspozycje wobec przedsiębiorców	5.402.140,27 zł
- inne ekspozycje, pozostałe	3.396.875,10 zł
- ekspozycje zabezpieczone hipoteka na nieruchomościach	19.069.114,80 zł
- ekspozycje detaliczne	5.500.501,49 zł
- ekspozycje, które nie wykonały zobowiązania	206.553,14 zł

IV. Struktura branżowa ekspozycji

Rodzaj	Struktura	Wartość nominalna	Rezerwa	Pozabilans – otwarte linie kredytowe	Pozabilans - gwarancje i inne
Handel	2%	651 907,93 zł	9 352,00 zł	25 434,07 zł	
w tym: zagrożone	0%				
Budownictwo	0%	79 841,83 zł	15 191,00 zł	58 949,17 zł	
w tym: zagrożone	19%	15 191,00 zł	15 191,00 zł		
Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	37%	14 245 228,23 zł	37 567,57 zł	331 062,52 zł	
w tym: zagrożone	0%				
Pozostałe usługi	20%	7 825 758,81 zł		781 126,17 zł	
w tym: zagrożone	0%				
osoby fizyczne	41%	16 101 004,67 zł	144 195,74 zł	352 237,54 zł	
w tym: zagrożone	2%	305 895,83 zł	105 625,05 zł		
Razem	100%	38 903 741,47 zł	206 306,31 zł	1 548 809,47 zł	0,00 zł

V. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności

Struktura ekspozycji kredytowych według okresów zapadalności na dzień 31-12-2016 r.(w zł)

Wyszczególnienie	Wartość na dzień 31.12.2016r.	Struktura%
KREDYTY OGÓLEM	38.903.741,47	100 %
Nieprzeterminowane	38.897.429,42	99,98 %
Przeterminowane od 1do 30 dni	0	0
Przeterminowane od 30 do 90 dni	0	0
Przeterminowane od 90 do 180 dni	0	0
Przeterminowane od 180 do 1roku	6.312,05	0,02 %

VI. Ekspozycje zagrożone w rozbiciu na istotne branże (w zł)

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2016r.
Przedsiębiorstwa i spółki prywatne	15.191,00
Rezerwy celowe	15.191,00
Korekta wartości	-

VII.Kwoty ekspozycji zagrożonych w podziale na istotne obszary geograficzne na dzień 31.12.2016r.

(w zł)

Wyszczególnienie	powiat czarnkowsko-trzcianecki	powiat walecki
Należności zagrożone	321.086,83	0
Należności przeterminowane	0	0
Rezerwy celowe	120.816,05	0

Korekta wartości	0	0
Należności poniżej standardu	301.270,78	0
Należności przeterminowane	0	0
Rezerwy celowe	101.000,00	0
Korekta wartości	0	0
Należności wątpliwe	0	0
Należności przeterminowane	0	0
Rezerwy celowe	0	0
Korekta wartości	0	0
Należności stracone	19.816,05	0
Należności przeterminowane	0	0
Rezerwy celowe	19.816,05	0
Korekta wartości	0	0

VIII. Utworzona i rozwiązana rezerwa celowa na dzień 31.12.2016r. (w zł)

Bank klasyfikuje kredyty i zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym i tworzy na nie rezerwy, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, w tym z „Procedurą tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banku dla Uczestników Systemu Ochrony SGB w Banku Spółdzielczym w Wieleniu” wprowadzoną Uchwałą Zarządu Nr 96/2016/ZPK z dnia 31.08.2016r.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych „udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego. W odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:

- terminowości spłaty kapitału lub odsetek
- sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika.

Na ekspozycje kredytowe z tytułu pożyczek i kredytów detalicznych Bank tworzy rezerwy celowe w wysokości , co najmniej :

- a) 1,50 % kwoty ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „normalne”
- b) 100 % kwoty ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „stracone”

Na ekspozycje kredytowe z tytułu kredytów mieszkaniowych oraz pożyczek hipotecznych bank na cele nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub gospodarstwa rolnego oraz jednostek samorządu terytorialnego Bank tworzy rezerwy celowe na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję w wysokości co najmniej:

- a) 1,5% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,
- b) 20% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”
- c) 50% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii” wątpliwe”
- d) 100% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Wyszczególnienie	Stan rezerw na 31.12.2015r	Utworzona rezerwa	Rozwiązana rezerwa	Stan rezerw na 31.12.2016r.
Kredyty w sytuacji normalne	32.900,55	37.574,42	32.233,71	38.241,26
Kredyty w sytuacji pod obserwacją			904,13	47.249,00

	48.153,13			
Kredyty zagrożone w tym	149.220,43	13.494,05	41.838,43	120.816,05
- poniżej standardu	92.726,00	8.274,00	0	101.000,00
- wątpliwe	0	0	0	0
- stracone	56.494,43	5.220,05	11.684,03 30.214,40	19.816,05
Ogółem	230.274,11	51.068,47	75.036,27	206.306,31

9. Ryzyko operacyjne (art.446 CRR)

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia strat wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Bank wylicza wymóg kapitałowy w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z *metodą wskaźnika bazowego*, o której mowa w art. 315 *Rozporządzenia CRR*.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyniósł 492.594 PLN. Natomiast kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyniosła 6.157.425 PLN.

Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M obejmuje 7 kategorii.

Proces ewidencji incydentów ryzyka operacyjnego realizowany jest za pomocą programu informatycznego RIRO wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, pomiar i monitorowanie ryzyka.

Informacja o sumie strat operacyjnych w podziale na kategorie zdarzeń

W 2016 roku zarejestrowano łącznie 81 incydentów ryzyka operacyjnego a łączna wartość strat operacyjnych brutto wyniosła 9.334,99 PLN.

Podział zarejestrowanych zdarzeń operacyjnych i poniesionych strat w podziale na kategorie zdarzeń zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela – zdarzenia i straty operacyjne w podziale na kategorie wg stanu na 31.12.2016 r. (PLN).

KATEGORIA	LICZBA ZDARZEŃ	STRATA BRUTTO (PLN)	ODZYSK (PLN)	STRATA NETTO (PLN)
<i>OSZUSTWA WEWNĘTRZNE</i>	0	0,00	0,00	0,00
<i>OSZUSTWA ZEWNĘTRZNE</i>	0	0,00	0,00	0,00
<i>ZASADY DOTYCZĄCE ZATRUDNIANIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWO W MIEJSCU PRACY</i>	0	0,00	0,00	0,00
<i>KLIENCI, PRODUKTY I PRAKTYKI OPERACYJNE</i>	1	0,00	0,00	0,00
<i>SZKODY ZWIĄZANE Z AKTYWAMI RZECZOWYMI</i>	6	5.889,22	0,00	5.889,22

ZAKŁÓCENIA DZIAŁALNOŚCI BANKU I AWARIE SYSTEMÓW	28	3.370,72	0,00	3.370,72
WYKONYWANIE TRANSAKCJI, DOSTAWA I ZARZĄDZANIE PROCESAMI OPERACYJNYMI	46	75,05	0,00	75,05
RAZEM	81	9.334,99	0,00	9.334,99

Incydenty z kategorii 6 i 7 stanowiły 91,4 % ogółu zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotyczyły głównie: przekroczeń limitów pogotowia kasowego, różnic bankomatowych i awarii bankomatów i klimatyzatorów.

Informacja o istotnych zdarzeniach operacyjnych i działaniach mitygujących

Na przestrzeni 2016 r. nie zanotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które w istotny sposób wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

W ramach działań mitygujących Bank prowadzi szeroką akcję edukacyjną wśród klientów bankowości elektronicznej oraz na stronach internetowych w obszarze bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej.

10. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (art. 447 CRR)

Na dzień 31.12.2016 r. Bank Spółdzielczy w Wieleniu posiadał aktywa finansowe (instrumenty kapitałowe) dostępne do sprzedaży nie notowane na giełdzie przedstawione w poniższej Tabeli.

Rodzaj aktywa	Ilość akcji/udziałów	Wartość bilansowa	Sposób wyceny	Cel nabycia
akcje SGB Banku S.A.	6.450	645.000,00	wg ceny nabycia	przyczyny strategiczne
udziały w Spółdzielni Spółdzielczy System Ochrony	1	1.000,00	wg ceny nabycia	przyczyny strategiczne
RAZEM	6.451	646.000,00	-	-

Wartość nominalna 1 sztuki posiadanych akcji Banku Zrzeszającego na dzień 31.12.2016 r. wynosiła 100 zł, natomiast wartość nominalna posiadanego udziału w Spółdzielni SSO wynosiła 1.000 zł.

Na dzień 31.12.2016 r. Bank posiadał również Bankowe Papiery Wartościowe o wartości nominalnej 1 sztuki 1.000 zł. i seriach:

Rodzaj aktywa	Ilość papierów	Wartość bilansowa	Sposób wyceny	Cel nabycia
Bankowe papiery wartościowe serii C	100	100.000,00	wg ceny nabycia	przyczyny strategiczne
Bankowe papiery wartościowe serii E	100	100.000,00	wg ceny nabycia	przyczyny strategiczne
RAZEM	200	200.000,00	-	-

Skutki finansowe płynące z posiadania wyżej wymienionych aktywów finansowych ujmowane są w księgach jako przychody z tytułu dywidend od akcji podmiotów finansowych oraz z przychodów z operacji bankowymi papierami wartościowymi o zmiennej kwocie dochodu.

W roku 2016 roku Bank nie wprowadził zmian w zasadniczych założeniach i praktykach mających wpływ na wycenę posiadanych aktywów finansowych (instrumentów kapitałowych).

Bank w 2016 roku uzyskał przychód w postaci wypłaconej dywidendy z tytułu posiadanych akcji SGB Banku S.A. w kwocie 16.458,09 PLN oraz odsetki od BPW w wysokości 7.354,93 zł.

Na dzień 31.12.2016 r. Bank nie posiadał instrumentów kapitałowych będących przedmiotem obrotu giełdowego.

W Banku nie wystąpiły zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji oraz niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczane do funduszy własnych.

11. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (art.448 CRR)

Charakter ryzyka stopy procentowej i podstawowe założenia oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej

Bank definiuje ryzyko stopy procentowej jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz na kształtowanie się poziomu funduszy własnych.

W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko przeszacowania, wynikające z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- 2) ryzyko bazowe, spowodowane niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych,
- 3) ryzyko krzywej dochodowości, wynikające ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczące tego samego rynku lub indeksu,
- 4) ryzyko opcji klienta, wynikające z prawa (nie obowiązku) posiadanego przez klienta do zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów, pasywów lub pozycji pozabilansowych banku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma charakter:

- skonsolidowany - co oznacza, że obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,
- całościowy – co oznacza, że przy analizie uwzględniane są wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje następujące metody:

- analizę luki przeszacowania stopy procentowej,
- symulację zmiany wyniku odsetkowego,
- analizę zmiany wartości ekonomicznej banku,
- analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z oceną ryzyka stopy procentowej.

Pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank dokonywał w okresach miesięcznych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej odbywa się z częstotliwością:

- miesięczną dla Zarządu Banku,
- kwartalną dla Rady Nadzorczej.

W przypadku wzrostu poziomu ryzyka raporty mogą być opracowywane częściej.

W zakresie przyszłych wcześniejszych spłat produktów kredytowych, Bank nie pobiera prowizji rekompensacyjnej. Natomiast w przypadku wcześniejszego wycofania przez Klientów depozytów z wyłączeniem depozytów PLEJADA, Bank stosuje sankcje w postaci dodatkowej prowizji oraz niższych odsetek.

Zmiany wyniku finansowego, wartości ekonomicznej lub innych miar wskaźnika stosowanych do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych obliczonych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w związku dokonywaną oceną potencjalnego wpływu na sytuację finansową banku, dużych zmian parametrów rynkowych lub zmian w profilu ryzyka banku. Stanowią one narzędzie diagnostyczne oceniające stabilność przychodów banku w sytuacjach niekorzystnych.

Bank w okresach kwartalnych przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej w zakresie:

- ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 200 punktów bazowych;
- wpływu zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wartość ekonomiczną Banku.

W przypadku spadku stóp procentowych o 200 punktów bazowych wynik odsetkowy Banku w skali 12 miesięcy zmniejszy się o 966 tys.zł., natomiast przy założeniu, że stopy procentowe wzrosną o 200 p.b. wynik odsetkowy wzrośnie o 222 tys.zł.

Na dzień 31.12.2016 r. wartość wartości ekonomicznej Banku wynikająca za wzrostu stóp procentowych o 200 p.b. wynosi (-)77 tys.zł., co stanowi 0,81 % funduszy własnych, natomiast przy spadku stóp procentowych o 200 p.b. 80 tys.zł., co stanowi 0,84 % funduszy własnych.

Wyniki testu warunków skrajnych wykorzystywane były w procesie szacowania i oceny poziomu adekwatności kapitału wewnętrznego w Banku.

Kapitał wewnętrzny na ryzyko stopy procentowej wyniósł 694 tys. zł, tj. 7,3 % funduszy własnych.

12. Polityka w zakresie wynagrodzeń – (art. 450 CRR)

Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Bank realizując zapisy Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził zatwierdzoną przez Radę Nadzorcą Banku „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Wieleniu”.

Bank nie jest jednostką znaczącą pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności. Bank z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustala, iż „Polityka zmiennych składników...” dotyczyć będzie członków Zarządu.

Informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników, kryteria pomiaru wyników

Wynagrodzenia osób objętych polityką wynagrodzeń, tj. wynagrodzenia Zarządu Banku w części zmiennej wynagrodzenia, są zależne od: jakości portfela kredytowego, realizacji planu finansowego Banku, realizacji przyjętej strategii (kierunków działania).

Kryteria stosowane przy pomiarze wyników to:

- 1) utrzymanie udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym na poziomie nie wyższym niż 2,5 %,
- 2) realizacja planu finansowego Banku w 90 %,
- 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania)

Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości 10 % rocznego zweryfikowanego wyniku finansowego netto przez biegłego rewidenta i nie może być wyższa niż 20 % osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.

Informacje na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących uprawnienie do składników wynagrodzenia lub zmiennych składników wynagrodzenia

Rada Nadzorcza podejmuje decyzje o przyznaniu premii rocznej dla poszczególnych członków Zarządu na zasadach określonych w Regulaminie wynagradzania członków Zarządu.

Zgodnie z Polityką zmiennych składników wynagrodzeń wypłata premii rocznej następuje jednorazowo (nie jest odraczana).

Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym sposób powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników

W myśl „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń” osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka banku i zajmującymi stanowiska kierownicze są członkowie Zarządu.

Pozostałe stanowiska kierownicze nie mają istotnego wpływu na profil ryzyka i nie podlegają „Polityce zmiennych składników wynagrodzeń”.

Zbiornicze informacje ilościowe dotyczące wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku

Tabela – Zbiorcze informacje ilościowe dot. wynagrodzeń z podziałem na stałe i zmienne oraz liczbę osób otrzymujących i formę wynagrodzenia zmiennego

	Stanowiska kierownicze	Wartość	Liczba osób	RAZEM
1.	Członkowie Zarządu			
	- stałe składniki	288.703,08	3	366.389,77
	- zmienne składniki (premia roczna)	77.686,69	3	
2.	Pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF	-	-	-

W 2016 roku nie dokonano płatności związanych z podjęciem lub zakończeniem stosunku zatrudnienia przez członków Zarządu.

13. Dźwignia finansowa – (art. 451 CRR)

Wskaźnik dźwigni finansowej oblicza się, jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych. Wskaźnik dźwigni wyliczany jest zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

Poziom wskaźnika dźwigni – 31.12.2016 r. (PLN)

Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję kapitału	
Miara kapitału	Wartość
W pełni wprowadzona definicja kapitału Tier I	11,77 %
Definicja przejściowa kapitału Tier I	12,23 %

Aktywa oraz zobowiązania pozabilansowe udzielone uwzględnione do obliczania wskaźnika dźwigni – 31.12.2016 r. (PLN)

Ekspozycja	Wartość
zobowiązania pozabilansowe udzielone (po zastosowaniu współczynnika konwersji)	309 761,89
Aktywa	77 290 202,51
Wartość aktywów odliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier 1	0,00
Razem	77 599 964,40

Bank klasyfikuje ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank jako ryzyko nieistotne. Zarządzanie tym ryzykiem odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego.

Na poziom wskaźnika dźwigni miały wpływ następujące czynniki:

- amortyzacja funduszu udziałowego,
- amortyzacja WNiP,
- amortyzacja funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
- przeznaczenie nadwyżki bilansowej za 2015 r. na fundusz zasobowy (rezerwowy),

- wzrost sumy bilansowej.

Powyższe czynniki miały znaczny wpływ na poziom wskaźnika dźwigni, ponieważ wyliczana amortyzacja pomniejszyła kapitał Tier I a zasilenie nadwyżką bilansową funduszu rezerwowego powiększyło kapitał Tier I.

14. Ryzyko płynności i pozycji płynnościowej (Rekomendacja P)

1. Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności.

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- Wiceprezes Zarządu – Główny księgowy w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
- zatwierdzanie scenariuszowych planów awaryjnych płynności.

2. Zarząd - który:

- zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
- odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

3. Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który:

- opiniuje niniejszą procedurę;
- opiniuje poziom limitów;
- identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

4. Stanowisko ds. Analiz Ryzyka – będące komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:

- okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod

- pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
  - zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
  - monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
  - oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
  - opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
5. Z-ca Gł. Księgowego – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Wiceprezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:
- okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
6. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
  - sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
  - przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych, zgodnie z zasadami.

2. Sposób pozyskiwania finansowania działalności

Bank finansuje swoją działalność głównie poprzez kierowanie swojej oferty depozytowej do sektora niefinansowego oraz sektora samorządowego. Bank stara się zdywersyfikować swoją ofertę z punktu widzenia terminów wymagalności depozytów, jak i charakteru oferując klientom depozyty terminowe i bieżące.

Celem banku jest pozyskiwanie środków uznawanych przez Bank za stabilne źródło finansowania o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby móc otwierać po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank dąży do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności.

Do finansowania działalności kredytowej wykorzystywane są fundusze własne a także stabilna część depozytów.

3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością

W Banku funkcje skarbowe wykonuje Zastępca Głównego księgowego po każdorazowym zatwierdzeniu przez Zarząd, natomiast funkcje zarządzania płynnością rozumiane jako funkcje pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka płynności wykonuje stanowisko ds. analiz ryzyka. Zarówno funkcje skarbowe jak i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane, a komórki zaangażowane w wykonywanie tych funkcji współpracują ze sobą w zakresie stosowania środków mitygujących.

4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeszenia

Bank Spółdzielczy w Wieleniu jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB-Banku S.A. w Poznaniu oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- prowadzi rachunki bieżące, za pomocą których przeprowadza rozliczenia pieniężne i utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa,
- nalicza, utrzymuje i odprowadza rezerwę obowiązkową,
- prowadzi inne rachunki Banku,
- zabezpiecza płynność śróddzienną,
- udziela Bankowi kredytów, pożyczek i gwarancji,
- wyznacza i utrzymuje zagregowany wymóg pokrycia płynności (LCR),
- pośredniczy w zakupie przez Bank papierów wartościowych,
- przeprowadza zagregowane testy warunków skrajnych i awaryjne plany płynnościowe,
- wspiera Bank w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w ramach zrzeszenia Bank zobowiązany jest do:

- otwierania i posiadania rachunku w Banku Zrzeszającym,
- posiadanie wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w zabezpieczenia bieżących rozliczeń,
- przeprowadzania za pomocą rachunku bieżącego rozliczeń pieniężnych i utrzymania rezerwy obowiązkowej,
- lokowanie nadwyżek płynnościowych.

Bank jako uczestnik Spółdzielczego Systemu Ochrony jest zobowiązany do:

- posiadania planu pozyskania i utrzymania depozytów,
- realizowania działań związanych z monitorowaniem i klasyfikowaniem ryzyka poprzez stosowanie mechanizmów ograniczania ryzyka,
- przestrzegania limitów ograniczających ryzyko płynności w wewnętrznym systemie ochrony tj. wskaźnika LCR (min. Poziom wynikający z przepisów przemnożony przez 0,8), wskaźnika NSFR (min. 100%), nadzorczych miar płynności (min. zgodnie z przepisami prawa), udziału depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały (min. 105 %).

W ramach systemu ochrony jednostka zarządzająca – Spółdzielnia:

- udziela pomocy finansowej,
- wyznacza minimalne zasoby aktywów płynnych (aktualizuje kwotę Minimum Depozytowego),
- ustala limity ryzyka płynności w Systemie Ochrony oraz monitoruje poziom ryzyka płynności,
- opracowuje procedury wzorcowe dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
- wykonuje audyt wewnętrzny.

5. Rozmiar i składki nadwyżki płynności

L.p.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki
1.	Norma krótkoterminowa ponad minimum	10.169 tys.zł.
2.	Norma długoterminowa ponad minimum	6.719 tys.zł.
3.	LCR ponad minimum	4.565 tys.zł.

6. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

L.p.	Nazwa	Wartość	Limit wynikający z przepisów
1.	Norma krótkoterminowa (M1)	0,33	0,20
2.	Norma długoterminowa (M2)	3,42	1,00
3.	Wskaźnik LCR	3,99	0,70

7. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

L.p.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1.	Przedział do 1 miesiąca	11.542	13.428	11.129	12.600
2.	Przedział do 3 miesięcy	4.928	16.470	4.901	16.029
3.	Przedział do 6 miesięcy	6.625	23.096	6.557	22.587

8. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu

Bank w rama Zrzeszenia posiada dodatkowe zabezpieczenie płynności, z którego może skorzystać w postaci zaciągnięcia kredytu w rachunku bieżącym, kredytu rewalwingowego oraz pożyczki podporządkowanej.

W związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony SGB, Bank zobowiązany jest utrzymywać wysokość wymaganego **Minimum Depozytowego**. Celem utworzenia Minimum Depozytowego

jest stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności Uczestników systemu Ochrony, a w szczególności zabezpieczenie płynności bieżącej. W sytuacji niedoboru środków własnych Banku, celem zdeponowania środków na rachunku Minimum Depozytowego, zgodnie z umową Systemu Ochrony Bank może zaciągnąć w Banku Zrzeszającym kredyt, w wysokości odpowiadającej występującemu niedoborowi.

Uczestnicy Spółdzielni tworzą **Fundusz Pomocowy**, którego celem jest finansowanie zadań Spółdzielni w zakresie udzielania pomocy finansowej Uczestnikom, mającej na celu zapewnienie płynności oraz poprawę ich wypłacalności i zapobieżenie upadłości.

Z Funduszu pomocowego w systemie Ochrony SGB, Spółdzielnia może udzielić Uczestnikowi zwrotnej pomocy finansowej, w szczególności w formie:

- pożyczki płynnościowej,
- pożyczki restrukturyzacyjnej,
- kaucji,
- gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
- nabycia wierzytelności,
- pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- objęcia udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku Spółdzielczego,
- wniesienia wkładów pieniężnych do Banku Spółdzielczego,
- objęcia akcji w celu zwiększenia funduszy własnych Banku Zrzeszającego.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytów osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- brak wypełnienia wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełnienia na poziomie indywidualnym),
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku.

10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego oraz sektora budżetowego,

- ograniczenie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty bieżące i terminowe,
- angażowanie środków własnych w finansowanie działalności.

11. Techniki ograniczenia ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczenia ryzyka płynności można zaliczyć:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych pod kątem adekwatności posiadanych funduszy własnych na pokrycie nieoczekiwanych strat w sytuacji szokowej,
- posiadanie systematycznie testowanego planu awaryjnego płynności, zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- utrzymanie wymaganego poziomu Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- uczestnictwo w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- określenie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

Głównymi pojęciami stosowanymi w tym procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- **płynność bieżąca** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- **płynność średnioterminowa** – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- **płynność długoterminowa** – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- **płynność płatnicza** – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- **bufor płynności** – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

Wszystkie pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są określone w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Wieleniu”.

13. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności w procesie zarządzania płynnością płatniczą

Inwestowanie nadwyżki środków w Banku ukierunkowane jest na najbardziej płynny rynek. Poza pozycjami wynikającymi z funkcjonowania systemu ochrony, Bank inwestuje nadwyżkę swoich środków na lokatach terminowych w Banku Zrzeszającym.

14. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych w :

- procesie szacowania kapitału wewnętrznego,
- planowaniu awaryjnym,
- bieżących działaniach podejmowanych przez Zarząd,
- wyznaczaniu poziomu limitów.

15. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych

Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Wieleniu zawierają plany awaryjne, które zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystanie ich jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

16. Polityka utrzymania rezerwy płynności

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów oraz dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystane jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - wykorzystania przyznanych linii kredytowych;
  - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
  - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
  - przyrostu depozytów.

Do aktywów, o których mowa w pkt 1 mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- brak obciążeń;
- wysoka jakość kredytowa;
- łatwa zbywalność;
- brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu

pozyskania środków;

- sprzedaż aktywów nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

W celu monitorowania alternatywnych źródeł finansowania Bank prowadzi i na bieżąco aktualizuje rejestr aktywów oraz warunków na jakich może być pozyskiwane dodatkowe finansowanie, wg określonego w Zasadach wzoru.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone wg wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora, przy czym:

- podstawowa część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się do 7 dni,
- uzupełniająca część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się powyżej 7 dni.

17. Ograniczenie regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach Zrzeszenia

Bank jako uczestnik Banku Zrzeszającego oraz Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB ma możliwości skorzystania ze środków, które wymienione zostały w punkcie 8.

18. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności

Częstotliwość i rodzaj raportów w zakresie ryzyka płynności zostały zawarte w Instrukcji „System informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Wieleniu”, która to instrukcja określa w sposób szczegółowy zakres, odbiorców oraz częstotliwość raportowania z zakresu płynności.

15. Opis systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku, ustanowiony „Regulaminem Systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Wieleniu”.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej i nadzorczej oraz informacji zarządczej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

W celu zabezpieczenia się przed stratą Bank rozpoznaje, ocenia i kontroluje wszystkie rodzaje ryzyka wynikające z prowadzonej działalności i poprzez proces kontroli zapewnia, by pracownicy Banku pracowali w sposób wydajny i uczciwy realizując cele i ustalone zadania.

W celu prezentowania wiarygodnych sprawozdań finansowych i nadzorczych, system kontroli wewnętrznej zapewnia rzetelne ich przygotowywanie w oparciu o księgi prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości.

W celu podejmowania prawidłowych decyzji nadzorczych, system kontroli wewnętrznej weryfikuje jakość i kompletność sporządzanej w Banku informacji zarządczej.

System kontroli wewnętrznej chroni zasoby Banku, zapewnia wysoką jakość i niezawodność informacji oraz zgodność działania z przepisami prawa, a także eliminuje występowanie nieprawidłowości i błędów.

System kontroli wewnętrznej identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, rentowność operacji, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia m.in.:

- 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, *(funkcję kontroli podzielono na poszczególne osoby)*
- 2) niezależną kontrolę audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej *(Departament audytu SSO SGB)*

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.

W zakresie mechanizmów kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonują w szczególności:

- 1) zasady, polityki, regulaminy i procedury obejmujące wszystkie obszary działalności, wraz z zasadami przyczyniające się do realizacji założeń strategii Banku;
- 2) zasady, metody i techniki identyfikacji, pomiaru, monitorowania, oceny i kontrolowania poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 3) ustanowione limity ostrożnościowe ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, wraz z zasadami ustalania ich poziomu, monitorowania, aktualizowania, postępowania w przypadku przekroczeń;
- 4) zasady funkcjonowania wewnętrznego systemu sprawozdawczości zarządczej;
- 5) kontrola działalności na poszczególnych szczeblach wykonywana przez każdego pracownika, przez bezpośredniego zwierzchnika oraz jednostkę ds. kontroli wewnętrznej, mającą na celu weryfikację jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań.

Mechanizmy kontrolne obejmują m.in. okresowe:

- 1) przeglądy, analizy i oceny sporządzane dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku;
- 2) sprawdzanie przestrzegania przepisów zewnętrznych, procedur i instrukcji wewnętrznych, w odniesieniu do działalności poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych Banku;
- 3) badanie ograniczenia dostępu do aktywów rzeczowych (głównie gotówki oraz obszaru przetwarzania danych);
- 4) sprawdzanie przestrzegania ustalonych limitów;
- 5) weryfikowanie systemu zatwierdzania i autoryzacji;
- 6) analizowanie systemu weryfikacji i uzgadniania.

Działanie mechanizmów kontrolnych przebiega w dwóch etapach:

- 1) ustanowienie wewnętrznych zasad, limitów i procedur;
- 2) sprawdzanie ich przestrzegania.

Jednym z mechanizmów kontroli wewnętrznej są czynności kontrolne.

Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennych zadań wszystkich pracowników Banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki i unikanie zbędnych kosztów.

Funkcjonujące w Banku procedury kontroli opracowane są w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą Banku.

Funkcjonujące w Banku procedury kontroli obejmują w szczególności:

- 1) podstawowe zasady wykonywania czynności kontrolnych;
- 2) podział obowiązków w zakresie systemu kontroli wewnętrznej zgodny z zapisami struktury organizacyjnej;
- 3) zasady współpracy jednostek organizacyjnych Banku w zakresie systemu kontroli wewnętrznej – określone w regulacji normującej organizację Banku.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Nadzór Rady Nadzorczej Banku nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej;
- 2) akceptowanie planów kontroli wewnętrznej;
- 3) okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
- 4) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli wewnętrznej;
- 5) ocenę adekwatności i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz działanie skutecznego systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego

Do zadań Zarządu Banku, z punktu widzenia prawidłowego działania systemu kontroli wewnętrznej należy m.in.:

- 1) zapewnienie ciągłości monitorowania efektywności mechanizmów kontrolnych oraz identyfikowania obszarów działalności, operacji, transakcji i czynności przeznaczonych do stałego monitorowania;
- 2) wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie okresowej, co najmniej raz w roku, weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
- 3) określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów;
- 4) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości;
- 5) okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;

6) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, w tym właściwej współpracy w tym zakresie oraz dostępu do niezbędnych dokumentów źródłowych;

7) ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku, w terminie do końca marca kolejnego roku, dokonuje rocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Roczna ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku służy m.in.:

- 1) wskazaniu istotnych błędów i słabości systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) określeniu z czego błędy i słabości systemu kontroli wewnętrznej wynikają, w jakim zakresie miały, mają lub mogą mieć wpływ na Bank,
- 3) ustalenie rodzaju i charakteru zmian, które nastąpiły od ostatniej oceny,
- 4) analizie poprawności procesu bieżącego monitorowania ryzyka i systemu kontroli wewnętrznej.

Dokonując oceny, o której mowa w ust. 1, Zarząd wykorzystuje informacje zawarte w sprawozdaniach, protokołach nadzoru bankowego oraz raportów audytorów zewnętrznych.

Wyniki rocznej oceny, o której mowa powyżej Zarząd przekazuje Radzie Nadzorczej na najbliższym posiedzeniu. W terminie, o którym mowa powyżej Zarząd przedkłada Radzie Nadzorczej ewentualne propozycje zmian w zakresie organizacji systemu kontroli wewnętrznej.

16. Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2016 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Wieleniu za rok obrotowy 2016 odbyło się w dniu 15 maja 2017 roku.